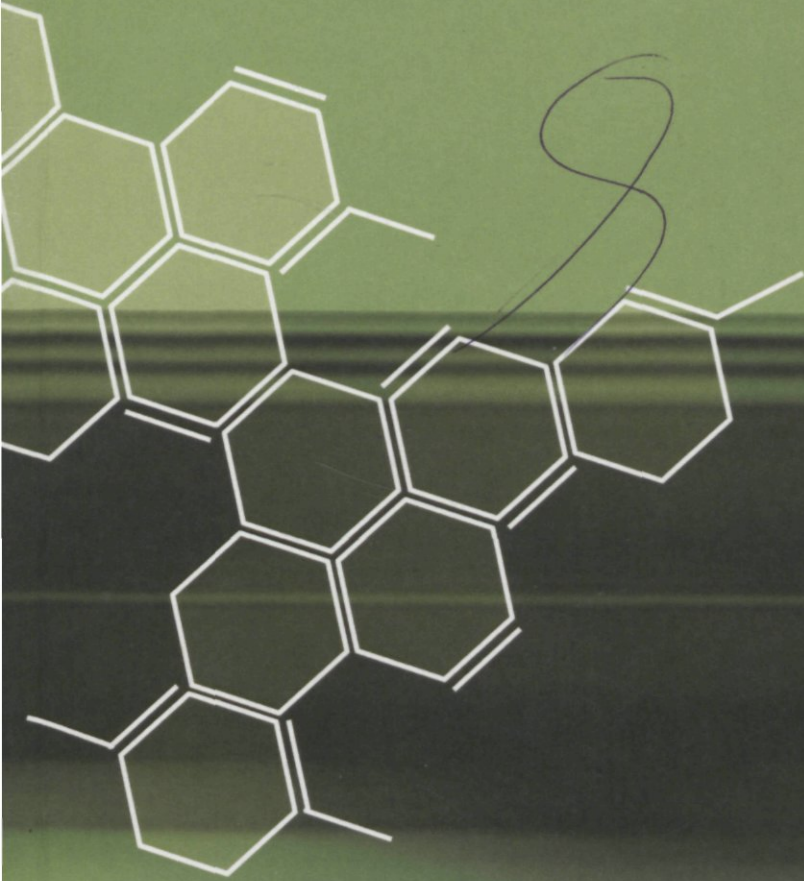

Progresieve Studietoetsen Praktijk
Klaauwkeizerstraat 6
3781 CP Wageningen
w-fraction@pgriffioen.com
0317-421812

STRATEGISCH PLAN '03 '06

Progresieve Studietoetsen Praktijk
Klaauwkeizerstraat 6
3781 CP Wageningen
w-fraction@pgriffioen.com
0317-421812

WAGENINGENUR
For quality of life

1670931

INHOUD

1 VOORWOORD 1>2

Doelstelling Strategisch Plan
Veranderende samenleving

2 WAAR STAAT WAGENINGEN UR NU? 3>5

Sterkten en verbeterpunten
Uitdagingen en bedreigingen

3 WAARNAAR STREEFT WAGENINGEN UR? FOR QUALITY OF LIFE 6>7

Missie
Ambitie
Maatschappelijke vraagstukken

4 HOE GAAT WAGENINGEN UR HAAR MISSIE EN AMBITIE WAARMAKEN? 8

5 KERNACTIVITEITEN 9>14

Onderzoek
Onderwijs
Kennisexploitatie
Bedrijfsvoering

6 KENNISEENHEDEN: BIJDRAGE AAN DE STRATEGIE VAN WAGENINGEN UR 15>25

Kwaliteit door Kenniseenheden
Kenniseenheid Plant
Kenniseenheid Dier
Kenniseenheid Agrotechnologie & voeding
Kenniseenheid Groene ruimte
Kenniseenheid Maatschappij

7 WETTELIJKE ONDERZOEKSTAKEN 26

8 POSTACADEMISCH ONDERWIJS EN INTERNATIONAAL ADVIES 27

9 HET VERVOLG VAN HET STRATEGIEPROCES 28

1 VOORWOORD

DOELSTELLING STRATEGISCH PLAN

De afgelopen vier jaar heeft Wageningen Universiteit en Researchcentrum, kortweg Wageningen UR, zich ontwikkeld tot een unieke kennisinstelling die inspeelt op de behoefte aan hoogwaardige kennis van overheden, bedrijfsleven en samenleving.

Door de integratie van Wageningen Universiteit, Stichting DLO, Praktijkonderzoek, IAC, ILRI en ISRIC¹ hebben wij onze kritische massa enorm vergroot en een sterk kennisnetwerk rond vijf kennisseenheden gegenereerd waarin maatschappelijke

Wageningen Universiteit & Researchcentrum is een unieke kennisinstelling met een krachtige uitgangspositie op het gebied van gezonde voeding, duurzame agrosystemen, een leefbare groene ruimte en maatschappelijke veranderingsprocessen.

vragen en kennis veel sneller uitgewisseld kunnen worden. Hierdoor heeft Wageningen UR een krachtige uitgangspositie verworven.

Naast het ontwikkelen van toepassingsgerichte oplossingen voor klanten uit het nationale en internationale bedrijfsleven en de overheidssector, doet Wageningen UR ook baanbrekend fundamenteel en nieuwsgierigheidgedreven onderzoek op het gebied van gezonde voeding, duurzame agrosystemen, een leefbare groene ruimte en maatschappelijke veranderingsprocessen. Op de universiteit leiden we mensen op die beschikken over een groot probleemoplossend vermogen en een internationale oriëntatie.

De keuzes die in de Strategische Visie van 1998 zijn gemaakt, vormen de bouwstenen voor dit nieuwe Strategisch Plan. Kernwoorden zijn 'aanscherpen en investeren'. Hierdoor willen wij bereiken dat wij over vier jaar een nog sterkere organisatie zijn die enerzijds midden in de samenleving staat en anderzijds toonaangevend is op de internationale publieke en private onderzoek- en onderwijsmarkt.

Dit Strategisch Plan beschrijft onze ambitie, doelstellingen en strategische agenda voor de periode 2003-2006. Het Strategisch Plan geeft richting aan de Strategische Plannen van de Kenniseenheden en is voor de Raad van Bestuur leidraad bij zijn keuzes en de sturing van de organisatie.

¹ Stichting DLO: voormalige Dienst Landbouwkundig Onderzoek; IAC: Internationaal Agrarisch Centrum; ILRI: International Institute for Land Reclamation and Improvement; ISRIC: International Soil Reference and Information Centre.

Wat zij ook eet,
Wageningen heeft ernaar gekeken.

VERANDERENDE SAMENLEVING

Wageningen UR wil midden in de samenleving staan. Wij willen toegerust zijn om adequaat in te spelen op veranderingen in onze omgeving en om op basis van een vooraanstaande wetenschappelijke positie binnen ons werkterrein oplossingen te formuleren voor strategische vraagstukken.

De vraagstukken waar wij ons op richten, vinden vaak hun oorsprong in wereldwijde trends zoals de globalisering van de samenleving, internatio-

naliserings van markten, het meer en meer pluriforme karakter van de Europese landbouw en de grotere invloed van maatschappelijke organisaties met daaraan gekoppeld het toenemend belang van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

*Wij willen midden in de samenleving staan
en adequaat inspelen
op veranderingen in onze omgeving.*

De veranderende samenleving stelt specifieke eisen aan kennisinstellingen: steeds meer verliezen kennisinstellingen hun vanzelfsprekende positie als dominante informatieleveranciers. Elke kennisinstelling moet duidelijk maken welke positie zij in deze veranderende samenleving inneemt en dat zij "value for money" levert.

Ook het onderwijs ondervindt de gevolgen van de maatschappelijke veranderingen. De kennisintensieve samenleving waarin een leven lang leren een belangrijke rol speelt, vraagt om een grotere differentiatie in het onderwijsaanbod.

② WAAR STAAT WAGENINGEN UR NU?

	WAGENINGEN UNIVERSITEIT	DLO	PRAKTIJK- ONDERZOEK
KE* Plant	Departement Planten- wetenschappen	PRI	PPO
KE Dier	Departement Dier- wetenschappen	ID-Lelystad RIVO	PV
KE Agrotechnologie & voeding	Departement Agrotechnologie en voedingswetenschappen	ATO IMAG	-
KE Groene ruimte	Departement Omgevings- wetenschappen	Alterra	-
KE Maatschappij	Departement Maatschappij- wetenschappen	LEI	-
WOT-organisatie	-	CIDC-Lelystad RIKILT e.a.	-
Postacademisch onderwijs en internationaal advies	IAC, PHLO, WSM Business School, Noord-Zuid Centrum		
Medewerkers	2330	2900	830
Studenten	4660 BSc/MSc waarvan 12% buitenlandse, ruim 1000 PhD waarvan 40% buitenlandse	stages en onderwijsbijdrage	

Locaties: Wageningen, Lelystad, Den Haag, IJmuiden en ca. 40 regionale vestigingen

* Kenniseenheid

STERKTEN EN VERBETERPUNTEN

Het aanbieden van oplossingen voor brede maatschappelijke vraagstukken en voor specifieke vragen vanuit betrokken sectoren en het bedrijfsleven vraagt een nieuw concept. Met onze kenmerkende 'Wageningen aanpak' en organisatiefilosofie hebben wij een unieke kennisinfrastructuur ontwikkeld die het mogelijk maakt om antwoorden te formuleren op deze vraagstukken.

Wageningen aanpak

Ons onderzoek en onderwijs zijn van oudsher sterk maatschappelijk geïnspireerd, internationaal georiënteerd en worden steeds meer gekenmerkt door een vernieuwende interdisciplinaire, interactieve en ontwerpende benadering: de 'Wageningen aanpak'. Dat heeft geleid tot een brede, mondiaal toonaangevende kennisportefeuille en een internationale populatie van medewerkers en studenten.

Een kennisportefeuille die natuur- en maatschappijwetenschappen combineert, het hele scala van fundamenteel tot toepassingsgericht onderzoek omvat en de basis vormt van onze opleidingsprogramma's.

Maar ook kennis die veel beter beschikbaar kan worden gemaakt voor de maatschappij in het algemeen, en meer in het bijzonder voor overheid, bedrijfsleven en onze opleidingsprogramma's.

Organisatiefilosofie

Wageningen UR heeft een organisatiefilosofie ontwikkeld die een grote en zich vernieuwende marktgerichte researchorganisatie en een hoogwaardige universiteit verenigt in vijf kenniseenheden. Tegelijkertijd worden wel de eigen rechtspersoon, budget, karakter en cultuur van de instellingen gerespecteerd. Geïntegreerde en bedrijfseconomisch gezonde Kenniseenheden werken – samen met de in de Wageningen Graduate Schools gebundelde Onderzoekscholen – aan gezamenlijke speerpunten voor fundamenteel, strategisch en toepassingsgericht onderzoek. Bovendien geven ze – in samenwerking met de Wageningse Onderwijsinstituten – invulling aan de ontwikkeling van nieuwe onderwijsprogramma's voor Bachelor- en Master-studenten en aan ons postacademisch en cursorisch onderwijs. Zij worden daarbij ondersteund door een eveneens geïntegreerd Bestuurscentrum en Facilitair Bedrijf. Er liggen nog vele kansen om alle mogelijkheden van deze samenwerking ten volle te benutten.

UITDAGINGEN EN BEDREIGINGEN

De alsmaar toenemende kennisbehoefte van de samenleving stelt ons voor een grote opgave, maar vormt tegelijkertijd onze uitdaging. Kennis en mensen zijn nodig om te helpen oplossingen te vinden voor maatschappelijke vraagstukken en zo bij te dragen aan de veranderings- en innovatieprocessen. Dit vraagt van Wageningen UR een maatschappelijk bewustzijn en de vaardigheid om met haar kennis, medewerkers en afgestudeerden een effectieve rol te vervullen in die processen.

Het onderhouden en versterken van onze kennisinfrastructuur zien wij als een belangrijke verantwoordelijkheid.

Kennisinfrastructuur

Het onderhouden en versterken van onze brede en vooraanstaande kennisinfrastructuur is een belangrijke verantwoordelijkheid. Dat vraagt enerzijds om een actieve vereniging van krachten, met financiers van de kennisinfrastructuur en met wetenschappelijke partners, anderzijds om een aanzienlijke versterking van onze positie op de private onderzoekmarkt. Bovendien moeten we ervoor zorgen dat er voldoende middelen voor langetermijnonderzoek en voor het aantrekken en aanhouden van goed personeel beschikbaar blijven.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Daarnaast vragen de uitdagingen waarvoor Wageningen UR staat ook om versterking van de 'Wageningen aanpak'. Nog meer dan vandaag het geval is, moeten we ons richten op systeembenaderingen, duurzame ontwikkeling en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het gaat daarbij om vruchtbare interactie tussen verschillende wetenschappelijke disciplines, een groter maatschappelijk bewustzijn en een actieve deelname aan het maatschappelijk debat. Daarbij is samenwerken met belanghebbenden in de maatschappij met inbreng van hun kennis en met oog voor hun belangen, normen en waarden een onmisbare voorwaarde om bij te dragen aan innovaties en aan de kwaliteit van leven.

Wageningen UR wordt nog vaak geassocieerd met vormen van landbouw waarvoor het maatschappelijk draagvlak afneemt en met onbetrouwbaar gebleken schakels in de voedselketen. Terwijl Wageningen UR juist helpt zoeken naar geheel nieuwe, marktgerichte en maatschappelijk gewaardeerde vormen van landbouw en gebruik van de groene ruimte. Wij moeten hiermee meer naar buiten treden om onze aantrekkingskracht op klanten, studenten en medewerkers te vergroten.

③ FOR QUALITY OF LIFE

MISSIE

Wageningen Universiteit en Researchcentrum is een internationaal toonaangevende kennisinstelling die met *grensverleggend onderzoek* en *vernieuwend onderwijs* op het gebied van

- Voeding en gezondheid,
- Duurzame agrosystemen,
- Een leefbare groene ruimte en
- Maatschappelijke veranderingsprocessen

essentiële bijdragen levert aan de kwaliteit van leven.

AMBITIE

- Wij ondersteunen overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke groeperingen bij hun keuzes met vernieuwende kennis, denkbeelden en scenario's, die we samen met hen ontwikkelen.
- Wij nemen de balans tussen ecologische, economische en sociaal-culturele waarden tot uitgangspunt in ons denken en doen.
- Wij bieden onze medewerkers en studenten een inspirerende werk- en leeromgeving die uitdaagt tot samenwerking, innovatie, veelzijdigheid en een leven lang leren.
- Wij dragen vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid bij aan duurzame ontwikkeling in de samenleving voor huidige en toekomstige generaties. **Hierbij is een duurzame bedrijfsvoering een vanzelfsprekend fundament.**

Het is onze ambitie uit te groeien tot een unieke kennisinstelling die de kracht van verschillende werelden –

Wij willen uitgroeien tot een unieke kennisinstelling die de kracht van verschillende werelden combineert en zo tot de beste ter wereld behoort.

fundamenteel en toegepast onderzoek, natuurwetenschappen en maatschappijwetenschappen – weet te combineren en zo tot de beste ter wereld behoort. Met onze kennis, kunde en afgestudeerden leveren wij een herkenbare, innovatieve en gewaardeerde bijdrage aan de kwaliteit van leven in Nederland en daar buiten. Wij houden hiervoor een hoogwaardige kennisinfrastructuur in stand en zorgen dat deze aansluit bij urgente problemen in de samenleving.

MAATSCHAPPELIJKE VRAAGSTUKKEN²

Vanuit een algemene omgevingsanalyse hebben wij vier brede maatschappelijke vraagstukken gedefinieerd waarop wij ons in het bijzonder willen richten. Deze vraagstukken spelen op regionaal, landelijk, Europees en mondiaal niveau, en vragen bijdragen van alle kenniseenheden.

Voeding en gezondheid

Voedselveiligheid en de relatie tussen voeding en gezondheid zijn belangrijke maatschappelijke thema's. Dit is wereldwijd zo, maar ontwikkelde en zich ontwikkelende gebieden stellen andere eisen. In ontwikkelde landen is het belang van de consument toegenomen: de burger is mondiger geworden en eist veilig, gezond, smakelijk en voldoende gevarieerd voedsel van betrouwbare herkomst. Gebieden in ontwikkeling vragen vooral voldoende, lokaal geproduceerd voedsel dat voor een gezonde lichamelijke ontwikkeling moet zorgen.

Duurzame voedselvoorziening en voedselzekerheid

De samenleving stelt steeds meer eisen aan de wijze waarop voedsel geproduceerd wordt: productiesystemen moeten maatschappelijk verantwoord en duurzaam zijn. In de Westerse wereld wordt van ondernemers in voedselproductienetwerken verwacht dat zij maatschappelijk verantwoord ondernemen en zo een 'licence to produce and to sell' van burgers en consumenten weten te verwerven tegen een concurrerende kostprijs. Gebieden in ontwikkeling hebben behoefte aan passende productiewijzen om het vraagstuk van de voedselschaarste op te lossen en naar een situatie van voedselzekerheid te evolueren.

Leefbare groene ruimte

De maatschappij maakt steeds intensiever gebruik van de ruimte en natuurlijke hulpbronnen en bedreigt onze leefomgeving. Wereldwijd neemt de biodiversiteit af, dienen zich klimaatveranderingen aan en stelt het beheer van water steeds hogere eisen. Europa wordt voor de uitdaging geplaagd om het gebruik van de ruimte en van natuurlijke hulpbronnen te combineren met het veilig stellen van een multifunctionele en leefbare groene ruimte.

Maatschappelijke veranderingsprocessen

Tendensen als globalisering en liberalisering van markten leiden tot maatschappelijke veranderingsprocessen in onze wereld, met gevolgen voor landen, regio's, sectoren en bedrijven. Hierdoor en door ontwikkelingen in kennis en technologie wordt in de maatschappij in de loop van de tijd anders gedacht en geoordeeld over dezelfde zaken. Men gaat de dingen anders zien. Normen en waarden zijn onderhevig aan dynamiek en veroorzaken veranderingen in posities en rollen van overheden, bedrijven en individuen.

Het besef dat technologische ontwikkelingen alleen niet voldoende zijn voor het oplossen van de gevoelde problemen doet de vraag rijzen naar begrip van en handvatten voor de beïnvloeding van deze maatschappelijke veranderingsprocessen.

² zie binnenzijde backcover

④ HOE GAAT WAGENINGEN UR HAAR MISSIE EN AMBITIE WAARMAKEN?

Om onze missie en ambitie waar te maken, verbeteren wij onze prestaties op twee vlakken:

INHOUDELIJK versterken we de expertise van onze kennisseenheden:

- Plant
- Dier
- Agrotechnologie & voeding
- Groene ruimte
- Maatschappij

PROCESMATIG optimaliseren we de condities en werkprocessen van onze kernactiviteiten:

- Onderzoek
- Onderwijs
- Kennisexploitatie

en in onze bedrijfsvoering creëren we de mogelijkheden voor kwaliteit, productiviteit, rentabiliteit en continuïteit.

**Hoe veel bomen ook,
Wageningen blijft het bos zien.**

5 KERNACTIVITEITEN

ONDERZOEK

Wageningen UR beschikt over hoogwaardige kennis en faciliteiten op een duidelijk omschreven gebied. Onze kerntaak is die kennis voortdurend verder te ontwikkelen, waarbij de Wageningen Graduate Schools een belangrijke rol vervullen bij het fundamentele onderzoek. De doelstelling van Wageningen UR op het vlak van onderzoek is te behoren tot de beste kennisinstellingen ter wereld en de kenmerkende 'Wageningen

*Wij versterken onze 'Wageningen aanpak'
zodat wij nog beter in staat zijn
innovatieve oplossingen te bieden
voor vraagstukken van overheden,
bedrijfsleven en samenleving.*

aanpak' verder te versterken en
nog beter beschikbaar te
maken voor de samenleving.

Daarbij wordt vooral aandacht
besteed aan excellentie en het
zoeken naar innovatieve oplossingen
voor vraagstukken van

overheden, bedrijfsleven en samenleving. Verder moet Wageningen UR de geavanceerde kennisinfrastructuur, die op basis van een professionele bedrijfsvoering wetenschappelijk en bedrijfseconomisch gezond is, in stand houden voor haar onderwijs.

Om deze doelstellingen te bereiken, willen wij:

Onze kennisinfrastructuur en haar betekenis voor de maatschappij waarborgen door:

- meerjarige relaties met overheden, bedrijfsleven en andere grote opdrachtgevers aan te gaan om in een geavanceerde kennisinfrastructuur te voorzien;
- strategische allianties te ontwikkelen met andere kennisinstellingen en actief te participeren in internationale consortia zoals de 'Consultative Group on International Agricultural Research';
- grensverleggende fundamentele wetenschap en ontwerp- en toepassingsgericht onderzoek nog meer met elkaar te verbinden;
- de interactie tussen natuurwetenschappen en maatschappijwetenschappen te versterken;
- voeling te houden met, en in te spelen op veranderingen in de samenleving, dit zowel op korte termijn door de ruimte voor een flexibele respons te vergroten, als op lange termijn door onze uitgesproken externe oriëntatie;
- het maatschappelijk debat te initiëren en er actief aan deel te nemen;
- de onafhankelijke en betrouwbare wetenschappelijk-technische ondersteuning van de Nederlandse en Europese overheid bij de uitvoering van wet- en regelgeving te versterken, in overeenstemming met het WOT-statuut³, dat met het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is overeengekomen.

³ WOT: Wettelijke Onderzoekstaken, voorheen Wettelijke & Dienstverlenende Taken (WDT)

Ruimte voor excellentie waarborgen door:

- steeds de hoogste kwaliteit te selecteren, zowel op het gebied van kennis als competenties van mensen;
- een klimaat te scheppen waar excellentie alle kans krijgt door ruimte te bieden voor ontwikkeling en excellentie te waarborgen;
- excellente buitenlandse wetenschappers actief naar Wageningen UR te halen en onder de naam Frontis workshops, sabbaticals en master classes te organiseren.

Maatschappelijk gedragen innovaties tot stand helpen brengen door:

- extra te investeren in de ontwikkeling van kennis op het gebied van:
 - maatschappelijke veranderings- en innovatieprocessen
 - levende organismen
 - het functioneren van ecosystemen
 - nieuwe technologieën;
- systeembenaderingen te ontwikkelen in samenwerking met de belanghebbenden, met aandacht voor de interactie tussen verschillende wetenschappelijke disciplines;
- ons sterker te verbinden met mensen en de betekenis die zij geven aan maatschappelijke vraagstukken;
- de procesvaardigheden voor de Wageningen aanpak van onze medewerkers te vergroten.

Onze klanten beter van dienst zijn door:

- onze kennisvoorraad sneller en effectiever te ontsluiten;
- een professioneel account- en relatiebeheer te ontwikkelen;
- onze onderzoekresultaten te vertalen in kennis en te presenteren op een wijze die aansluit bij de vraagstellingen van klanten.

Extra investeringen for Quality of life⁴

- **Maatschappelijke veranderings- en innovatieprocessen**

Veel maatschappelijke vraagstukken ontstaan door menselijk gedrag. Het is belangrijk inzicht te hebben in het ontstaan van deze vraagstukken en de wijze waarop succesvolle maatschappelijke veranderings- en innovatieprocessen tot stand komen en een maatschappelijk draagvlak verwerven. Die inzichten maken het immers mogelijk om deze processen te beïnvloeden en zo de kwaliteit van leven te bevorderen. Wageningen UR wil op dit gebied haar positie versterken in samenwerking met andere vooraanstaande binnen- en buitenlandse kennisinstellingen.

- **Levende organismen**

Wageningen UR heeft een sterke positie door haar kennis over de kwaliteit van leven. De geweldige vlucht van genomics en bio-informatica stellen ons in staat erfelijke eigenschappen van micro-organismen, planten, dieren en mensen te ontrafelen. Wageningen UR legt daarbij het accent op de relatie tussen gen, functie en fysiologische metabolismen, de zogeheten *functionele en metabole genomics*. Hiermee vergroten wij ons inzicht in de relatie tussen voeding en gezondheid, het functioneren van (agro)-ecosystemen en de toepassingsmogelijkheden van hernieuwbare grondstoffen. Hiertoe worden sterke allianties ontwikkeld, met name in het kader van het nationale genomics-initiatief en de vorming van de Europese Onderzoeksruimte.

- **Functioneren van ecosystemen**

Duurzame voedselvoorziening en een leefbare groene ruimte zijn ondenkbaar zonder inzicht in het functioneren van ecosystemen, zowel natuurlijke als agro- en aquasystemen. Het gaat daarbij om het behoud van natuurlijke hulpbronnen en om de samenhang van biotische en a-biotische aspecten op systeemniveau. Door die samenhang voorop te stellen, vergroten wij onze kennis van het functioneren van ecosystemen en hun deelaspecten.

- **Nieuwe technologieën**

Naast biotechnologie en informatie- en communicatietechnologie, bieden opkomende technologieën voor Wageningen UR nieuwe perspectieven bij de ontwikkeling van veilige en gezonde voeding en van groene producten. Wij kiezen voor het verder uitbouwen van onze positie op het gebied van biotechnologie en ICT, zoals GIS en remote sensing, en voor extra investeringen in bio-nanotechnologie, milde conserveringstechnieken, beeldverwerkingstechnieken, sensor- en microsysteemtechnologie. Wageningen UR werkt hiervoor nauw samen met vooraanstaande partners.

⁴ Deze investeringen zijn door de Kenniseenheden verder uitgewerkt in hun Strategische Plannen en samengevat in hoofdstuk 6.

ONDERWIJS

Wageningen UR wil op het vlak van onderwijs behoren tot de wereldtop in wetenschappelijk

Wij willen tot de wereldtop behoren in wetenschappelijk onderwijs 'for quality of life'.

onderwijs "for quality of life" en in de vernieuwing daarvan.

In ons Instellingsplan Wageningen Universiteit 1999 - 2003 hebben wij vorm gegeven aan een nieuw opleidingsaanbod - als eerste in ons land in een Bachelor - Master - PhD structuur - met een grote variëteit aan onderwijsvormen. Onderwijs waarvan de basis wordt geleverd door onderzoek binnen onze kennisinfrastructuur. Onderwijs dat verschillende wetenschappelijke disciplines integreert en zich richt op maatschappelijke vraagstukken. Onderwijs dat een verscheidenheid biedt aan postacademisch en cursorisch onderwijs.

De reeds ingezette vernieuwingen willen wij de komende jaren volledig doorvoeren en de organisatie en financiering van ons onderwijs nader daarop afstemmen. Belangrijke kenmerken van ons onderwijs blijven een leeromgeving met een gekwalificeerde instroom van studenten uit alle delen van de wereld en de training van Nederlandse studenten tijdens buitenlandse stages.

Om het profiel van ons onderwijs te versterken, willen wij:

Mensen opleiden tot onafhankelijk denkende, ondernemende academici die vraagstukken van overheden, bedrijfsleven en samenleving helpen oplossen door:

- hen te leren natuurwetenschappelijke en maatschappijwetenschappelijke kennis te verbinden;
- hen te leren hun vakkennis effectief in een marktgerichte en maatschappelijke context te plaatsen en toe te passen;
- ruimte te bieden aan excellente studenten en excellente docenten te stimuleren.

Ons onderwijsaanbod en onze leeromgeving verrijken door:

- de mogelijkheden voor gedifferentieerde in- en uitstroom te vergroten en de samenhang van onze BSc, MSc en PhD opleidingen te versterken;
- een herkenbaar en marktgericht pakket van postacademisch en cursorisch onderwijs aan te bieden in samenhang met onze overige opleidingen;
- het maatschappijwetenschappelijk profiel van onze opleidingen te verbreden;
- met de Universiteit Utrecht (Faculteit Diergeneeskunde) een verdergaande samenwerking tot stand te brengen op het gebied van onderzoek en onderwijs in de dierwetenschappen en een alliantie aan te gaan met de HBO-instellingen Van Hall/Larenstein;
- internationale samenwerkingsverbanden aan te gaan met universiteiten om elkaars expertise aan te vullen, zoals onze samenwerking in de Euro League⁵;
- geavanceerde en veelzijdige onderwijsvormen in te zetten, waarin studenten een eigen profiel van vakkennis en vaardigheden kunnen verwerven.

KENNISEXPLOITATIE

Wageningen UR heeft een grote voorraad aan beschikbare kennis die actiever tot commerciële waarde gebracht kan worden.

Daarom willen wij:

Onze beschikbare kennis breder toepasbaar maken en kapitaliseren door:

- een actief kennisbeschermingsbeleid te voeren en een vooraanstaande en actuele portfolio van octrooien en (planten)rassen te ontwikkelen en te onderhouden;
- alert in te spelen op mogelijkheden voor het commercialiseren van kennis en daarvoor actief kansen in onderzoek en onderwijs te zoeken;
- kennisintensieve bedrijvigheid aan te trekken, te stimuleren en te faciliteren
- nieuwe bedrijven als spin-out te starten;
- de E-commerce van digitale producten krachtig te ontwikkelen;
- overdracht van kennis via (inter)nationale consultancy te versterken;
- ondernemerschap van studenten en medewerkers uit te lokken en te ondersteunen.

⁵ De Euro League bestaat uit Wageningen Universiteit, Universität für Bodenkultur Wien (Oostenrijk), Universität Hohenheim (Duitsland), The Royal Veterinary and Agricultural University (Denemarken) en de Swedish University of Agricultural Sciences (Zweden) en ontwikkelt tevens een samenwerking met vooraanstaande universiteiten in de VS en Canada.

BEDRIJFSVOERING

De bedrijfsvoering is gericht op het vergroten van de strategische ruimte voor kwaliteit, vernieuwing en continuïteit van onze kennisinfrastructuur.

Om onze ambities en doelstellingen te bereiken, willen wij:

Onze medewerkers gericht selecteren en opleiden door:

- nieuwe medewerkers te werven met de vereiste competenties;
- medewerkers de ontwikkelings- en ontplooiingsmogelijkheden te bieden om die competenties te verwerven.

Onze medewerkers uitstekende faciliteiten en arbeidsomstandigheden bieden door:

- onze ICT-voorzieningen te verbeteren en in ons omvangrijk nieuwbouwplan voor onderzoek- en onderwijsfaciliteiten te investeren;
- een aantrekkelijk en uitdagend werkklimaat te scheppen.

Middelen vrijmaken om te investeren in een perspectiefvolle toekomst door:

- op inventieve wijze onze interne synergiemogelijkheden te benutten en kosten te besparen.

De kwaliteit van onze kernactiviteiten en bedrijfsvoering verhogen door:

- onze kwaliteitssystemen verder te ontwikkelen;
- resultaten van visitaties en beoordelingen gericht te gebruiken voor continue verbetering.

**Hoe ver we met haar ook kunnen gaan,
Wageningen bewaakt de grenzen.**

6 KENNISEENHEDEN: BIJDRAGE AAN DE STRATEGIE VAN WAGENINGEN UR

KWALITEIT DOOR KENNISEENHEDEN

Wageningen UR heeft kwaliteit hoog in het vaandel staan. Deze kwaliteit bereiken we door samenwerking tussen verschillende disciplines, tussen academisch onderzoek en onderwijs en tussen fundamenteel, strategisch, toepassingsgericht en

Onze unieke organisatiestructuur staat borg voor de efficiëntie, effectiviteit en flexibiliteit die wij nodig hebben om onze klanten duurzame oplossingen te bieden.

praktijkonderzoek. Deze samenwerking op inhoudelijke gronden leidt tot wetenschappelijke meerwaarde en helpt mee vorm te geven aan onze kennisinfrastructuur. Juist uit de combinatie van

kennis, inzichten, ideeën en creativiteit ontstaan nieuwe oplossingen.

Om deze wisselwerking te ondersteunen en te stimuleren is Wageningen UR overgegaan tot de vorming van de Kenniseenheden Plant, Dier, Agrotechnologie en voeding, Groene ruimte en Maatschappij.

Deze organisatiestructuur en de wisselwerking tussen de kenniseenheden staan borg voor de efficiëntie, effectiviteit en flexibiliteit die Wageningen UR nodig heeft om haar klanten duurzame oplossingen te bieden.

Vragen van overheden, bedrijfsleven en samenleving*

De thema's die elke kenniseenheid bestudeert en onderzoekt zijn de vertaling van verschillende aspecten van de brede maatschappelijke vraagstukken waarvoor Wageningen UR oplossingen tracht te formuleren. Door de combinatie van verschillende invalshoeken en de synergie tussen de kenniseenheden kan Wageningen UR als geheel een significante bijdrage leveren aan de oplossing van deze brede vraagstukken, vaak in samenwerking of strategische alliantie met anderen. Opdrachtgevers, of dat nu overheden of bedrijven zijn, willen immers een compleet antwoord op hun vragen. En ze willen medewerkers die in staat zijn complexe vraagstukken in theoretische, strategische en praktische zin aan te pakken. De antwoorden, die Wageningen UR biedt, moeten een essentiële meerwaarde vormen op zowel fundamenteel als praktisch vlak.

Werkvelden

De kenniseenheden richten zich op een aantal werkvelden. Dit zijn gegroepeerde concrete kennisgebieden die de kenniseenheid inzet om de aangegeven maatschappelijke vraagstukken aan te pakken.

Investeringsthema's

Om hun kennisgebieden te versterken heeft elke kenniseenheid binnen de investeringsthema's van Wageningen UR eigen prioriteiten bepaald. De investerings-thema's zijn gericht op kennisontwikkeling en strategische allianties.

* zie binnenzijde backcover

KENNISEENHEID PLANT

De Kenniseenheid Plant is internationaal 'the place to go' voor plantgerelateerd onderwijs en onderzoek, gericht op het genereren, overdragen en implementeren van kennis over de plant als groene basis voor gezond leven.

De Kenniseenheid is een bron van kennis en nieuw talent op de thema's gezond voedsel, duurzame groene productieketens en genetische bronnen en milieu. Wij zijn gericht op transitie en innovatie, geleid door de markt en concurrerend op basis van prijs en kwaliteit. Onze kracht ligt in integratie van verschillende soorten kennis en het vermogen om complexe vragen multidisciplinair op te lossen, in dialoog met klant en samenleving. Wij leveren diensten aan studenten, overheden, internationale onderzoekorganisaties, multinationalaal bedrijfsleven en mondiale investeerders.

In onderzoek en onderwijs staan vijf werkvelden centraal. Het werkveld *Biosciences* richt zich op het karakteriseren van genen, genfuncties en biosyntheseroutes om planten te ontwikkelen die producten bevatten met een hoge toegevoegde waarde. In het werkveld *Gewasbescherming* wordt onderzoek gedaan naar interacties tussen planten en gewasbelagers. Het derde werkveld *Veredeling en Biodiversiteit* richt zich op (functionele) genetische diversiteit in populaties, en natuurlijke en antropogene processen die deze diversiteit sturen. In het werkveld *Agrosysteeminnovaties* staat ontwerpen, ontwikkelen en uittesten van zeer innovatieve duurzame (voedsel)productiesystemen centraal. Tot slot onderzoekt *Gewas- en keteninnovaties* het optimaal gebruik van hulpbronnen (energie, arbeid, grondstoffen) in de agro-productieketen van producent tot verwerkende industrie en consument.

Door investeringen in Research and Development te concentreren, is het mogelijk daadwerkelijk 'kennisprongen' te forceren. Binnen de algemene investeringsthema's van Wageningen UR investeert de Kenniseenheid Plant extra in de ontwikkeling van kennis op het gebied van:

- Systeeminnovaties
- Plant, gezondheid en mens
- Plant, gezondheid en milieu
- Genomics

PLANT

De Kenniseenheid Plant
investeert de komende periode extra in:

- Systeeminnovaties •
- Plant, gezondheid en mens •
- Plant, gezondheid en milieu •
- Genomics •

VOEDING EN GEZONDHEID

DUURZAME VOEDSEL-
VOORZIENING EN VOEDSEL-
ZEKERHEID

LEEFBARE GROENE RUIMTE

MAATSCHAPPELIJKE
VERANDERINGSPROCESSEN

BIOSCIENCES

GEWASBESCHERMING

VEREDELING EN BIODIVERSITEIT

AGROSYSTEEMINNOVATIES

GEWAS- EN KETENINNOVATIES

KENNISEENHEID DIER

De Kenniseenheid Dier bundelt de krachten van wetenschappelijk, toepassings- en praktijkgericht onderzoek en academisch onderwijs op het gebied van dieren, dierlijke productie en visserij. Wij onderscheiden daarbinnen de werkvelden *functioneren van dieren (incl. vis)*, *ketenkwaliteit en productinnovatie*, *diergezondheid en productveiligheid en duurzame (productie)systemen*. Onze unieke combinatie van onderzoek en onderwijs biedt het internationale bedrijfsleven, overheden en studenten een totaalpakket aan kennis en innovatiekracht.

De Kenniseenheid Dier bundelt wetenschappelijke disciplines als virologie en genetica, ethologie en epidemiologie, diervoeding en diergeneeskunde, keten- en systeemkennis en heeft allianties met instellingen op terreinen als filosofie, ethiek, economie en politicologie om onze ambitie waar te maken. Met onze kennis leveren wij een bijdrage aan de maatschappelijke vraagstukken van Wageningen UR waarbij wij ons specifiek richten op:

- Gezond en veilig voedsel in consumentgestuurde ketens
- Duurzame (productie)systemen in een vitale omgeving
- Pharmaceutische en biomedische toepassingen voor gezondheid van mens en dier
- Relatie mens-dier voor kwaliteit van leven

Wij hebben een sterke internationale positie in dierwetenschappelijk onderwijs. We verbreden ons werkveld in onderwijs en onderzoek verder naar hobby- en gezelschapsdieren, waaronder paarden, en naar hun maatschappelijke functies. We doen dit om de belangstelling van het bedrijfsleven, de arbeidsmarkt en studenten te behouden en waar mogelijk uit te breiden. Kwalitatief hoogwaardige wetenschap en innovatiekracht wordt ondersteund door een sterke octrooiportfolio, een actieve vermarkting van kennisproducten en de overdracht van kennis via nationale en internationale consultancy.

Binnen de algemene investeringsthema's van Wageningen UR investeert de Kenniseenheid Dier extra in de ontwikkeling van kennis op het gebied van:

- Genomics
- Hobby- en gezelschapsdieren
- Ketenkennis
- Systeemontwikkeling

DIER

De Kenniseenheid Dier
investeert de komende periode extra in:

- Genomics •
- Hobby- en gezelschapsdieren •
- Ketenkennis •
- Systeemontwikkeling •

VOEDING EN GEZONDHEID

DUURZAME VOEDSEL-
VOORZIENING EN VOEDSEL-
ZEKERHEID

LEEFBARE GROENE RUIMTE

MAATSCHAPPELIJKE
VERANDERINGSPROCESSEN

FUNCTIONEREN VAN DIEREN (INCL. VIS)

KETENKWALITEIT EN PRODUCTINNOVATIE

DIERGEZONDHEID EN PRODUCTVEILIGHEID

DUURZAME (PRODUCTIE)SYSTEMEN

KENNISEENHEID AGROTECHNOLOGIE & VOEDING

De Kenniseenheid Agrotechnologie en voeding wil toegevoegde waarde en inspirerende oplossingen creëren door kennisontwikkeling en kennisoverdracht op haar werkterrein. Wij streven een interactieve, interdisciplinaire en innovatieve aanpak na en concentreren ons op een technologische systeembenadering van de productie- en distributieketen van agroproducten en op voedingstechnologie. In onze werkvelden *veilige, gezonde en smakelijke voeding, duurzame technologie, productie- en bewaarsystemen, voedselketennetwerken en duurzame toepassing van grondstoffen en producten* richten wij ons vooral op vraagstukken van voeding, gezondheid en duurzame productiesystemen.

De Kenniseenheid helpt het bedrijfsleven specifieke en dynamische consumentenwensen te vertalen in hun productieprocessen (massa-individualisering). Hierbij bepaalt de vraag van de consument naar kwaliteit en veiligheid van voedingsmiddelen, de aard van het volledige productie- en distributienetwerk.

Wij ontwikkelen hiertoe verder inzicht in de eigenschappen van gezonde, veilige en smakelijke voeding op basis van epidemiologische, moleculaire, microbiële en toxicologische kennis. Daarbij is kennis van procestechnologie en eigenschappen van bioactieve ingrediënten onontbeerlijk. De Kenniseenheid heeft ook een grote ervaring op gebied van verpakken en bewaren van vele verse producten en van de voorspelling en sturing van hun bewaarbaarheid.

Met onze kennis van duurzame technologie, productie- en bewaarsystemen ontwerpen we agroproductiesystemen waarin door het sluiten van kringlopen wordt gestreefd naar onder meer een lagere milieudruk, een kleiner energieverbruik en een verminderd goederentransport. Daarnaast leveren we door de vervanging van chemische door groene grondstoffen een bijdrage aan de vermindering van CO₂-uitstoot. Door bestaande of nieuwe productie- en distributienetwerken te (her)configureren zorgen we voor een optimaal economisch resultaat en dragen we bij aan maatschappelijke aspecten zoals rust, recreatie, zorg en veiligheid.

Binnen de algemene investeringsthema's van Wageningen UR investeert de Kenniseenheid Agrotechnologie en voeding extra in de ontwikkeling van kennis op het gebied van:

- Biofunctionele ingrediënten en voeding
- Veiligheid en kwaliteit van voeding
- Kringlopen en agroproductiesystemen
- Kwaliteitgestuurde agrologistiek
- Bioraffinage en groene grondstoffen

AGRO- TECHNOLOGIE & VOEDING

De Kenniseenheid Agrotechnologie en voeding
investeert de komende periode extra in:

- Biofunctionele ingrediënten en voeding •
- Veiligheid en kwaliteit van voeding •
- Kringlopen en agroproductiesystemen •
- Kwaliteitgestuurde agrologistiek •
- Bioraffinage en groene grondstoffen •

KENNISEENHEID GROENE RUIMTE

De Kenniseenheid Groene ruimte ondersteunt en stimuleert door deskundig en onafhankelijk onderzoek en onderwijs de realisatie van een kwalitatief hoogwaardige en duurzame groene leefomgeving. De Kenniseenheid combineert hierbij wetenschappelijk, toepassingsgericht en praktijkgericht onderzoek.

De Kenniseenheid richt zich vooral op de oplossing van de subthema's binnen het maatschappelijk vraagstuk van een leefbare groene ruimte: meervoudig ruimtegebruik in en buiten de bebouwde omgeving, biodiversiteit en het beheer van natuurlijke hulpbronnen, klimaatverandering en watermanagement. In samenhang daarmee dragen wij bij aan duurzame productiesystemen en maatschappelijke veranderingsprocessen. Wij willen oplossingen bieden op nationaal en op internationaal niveau en streven naar een herkenbare rol in het maatschappelijk debat.

Vanuit onze werkvelden *ecosystemen, bodemkennis, water en atmosfeer, landschappen en geo-informatiesystemen*, concentreren we ons op de bovengenoemde maatschappelijke vraagstukken. Onze kracht willen we steeds meer gaan ontleen aan de deltabenadering: een gecombineerde benadering van ontwerpend, natuurwetenschappelijk en sociaal onderzoek (het zogenaamde alpha-, beta- en gamma-onderzoek). Zo realiseren wij integrale oplossingen voor het samengaan van verschillende ruimtelijke functies en vraagstukken op het gebied van perceptie en bestuur in de groene ruimte.

Binnen de algemene investeringsthema's van Wageningen UR investeert de Kenniseenheid Groene ruimte extra in de ontwikkeling van kennis op het gebied van:

- Meervoudig ruimtegebruik
- Instrumentarium klimaatonderzoek
- Water- en bodemmanagement
- Deltabenadering
- Integratie en kwaliteitsborging modellen

GROENE
RUIMTE

De Kenniseenheid Groene ruimte
investeert de komende periode extra in:

- Meervoudig ruimtegebruik
- Instrumentarium klimaatonderzoek
- Water- en bodemmanagement
- Deltabenadering
- Integratie en kwaliteitsborging modellen

KENNISEENHEID MAATSCHAPPIJ

De Kenniseenheid Maatschappij vult binnen de gemeenschappelijke missie van Wageningen UR de maatschappijwetenschappelijke dimensie in. Naast de ambitie om een topspeler te zijn op het eigen vakgebied van economische en sociale wetenschappen heeft de Kenniseenheid ook een integrerende functie binnen Wageningen UR. Wij gaan daarbij uit van de samenhang tussen ecologische, economische en sociaal-culturele dimensies binnen de systeemconcepten 'People, Profit en Planet' en 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen'. Deze samenhang vormt het leidend principe in ons onderwijs en onderzoek.

Met onze kennis richten wij ons vooral op maatschappelijke veranderingsprocessen en het vraagstuk van duurzame voedselvoorziening en voedselzekerheid. Hierbij staan vier werkvelden centraal. Een belangrijk werkveld is het leren doorgronden van de oorzaken, verloop en resultaten van de *veranderingsprocessen in sector en maatschappij*. Ons tweede werkveld onderzoekt het '*Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen*' van alle actoren in de sector en samenleving, hun inspanningen op de dimensies People, Profit en Planet en de effecten daarvan. Een derde werkveld is de houding, besluitvorming en gedrag van *actoren en instituties* bij verschillende systeemdeterminanten zoals wetgeving, cultuur en welvaart. Tenslotte wordt de *performance en ontwikkeling van ketens, markten en regio's* bestudeerd.

Gegeven de huidige en toekomstige maatschappelijke vraagstukken investeert de Kenniseenheid Maatschappij extra in kennis van maatschappelijke veranderings- en transitieprocessen op de gebieden:

- Maatschappelijk verantwoord ondernemen
- Consument en burger
- Transitie- en innovatieprocessen
- Governance
- Crisis- en rampenmanagement

De Kenniseenheid Maatschappij
 investeert de komende periode extra in:
 Maatschappelijk verantwoord ondernemen •
 Consument en burger •
 Transitie- en innovatieprocessen •
 Governance •
 Crisis- en rampenmanagement •

MAATSCHAPPIJ

7 WETTELIJKE ONDERZOEKSTAKEN

Een belangrijke meerjarige relatie is onze ondersteuning van de Nederlandse en Europese overheid met wetenschappelijke kennis, methoden, diensten en advies bij de uitvoering van wet- en regelgeving.

De overheid stelt namens de maatschappij steeds hogere eisen aan de betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en transparantie van de uitvoering van deze Wettelijke Onderzoekstaken. Hiertoe werken wij conform met het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij overeengekomen WOT-statuuut. Het deel van Wageningen UR verantwoordelijk voor de uitvoering van Wettelijke Onderzoekstaken is onafhankelijk gepositioneerd ten opzichte van het marktgerichte deel van onze organisatie.

De uitvoering van WOT-taken wordt verzorgd door:

- RIKILT- Instituut voor Voedselveiligheid
- Centraal Instituut voor DierziekteControle (CIDC-Lelystad)
- een aantal kleinere WOT-units: CEI, CGN, CVO en NPB-W⁷

RIKILT positioneert zich in alliantie met het RIVM als de belangrijkste kennisleverancier voor de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) en andere beleidsdirecties op het gebied van voedselveiligheid en risico-beoordeling. CIDC-Lelystad ondersteunt de VWA op deelgebieden en is het nationale referentie-instituut voor de controle en bestrijding van zeer besmettelijke, aangifteplichtige infectieziekten van dieren, vissen en schelpdieren.

Wij investeren in de kwaliteit, actualiteit en continuïteit van onze WOT-expertise en faciliteiten, onderwerpen deze regelmatig aan onafhankelijke audits en werken aan de versterking van onze kwaliteitssystemen, beleidsgevoeligheid en adviesfunctie.

⁷ CEI: Centrum voor Economische Informatievoorziening; CGN: Centrum voor Genetische Bronnen Nederland; CVO: Centrum voor Visserijonderzoek; NPB-W: Natuurplanbureau- Vestiging Wageningen, samenwerkingsverband met Natuur en Milieuplanbureau RIVM.

8 POSTACADEMISCH ONDERWIJS EN INTERNATIONAAL ADVIES

Wageningen UR versterkt haar marktpositie door haar postacademisch en cursorisch onderwijs samen met training en internationale adviesactiviteiten te bundelen in één organisatorische eenheid.

Onder deze koepel zijn verschillende organisaties samengebracht:

- Internationaal Agrarisch Centrum (IAC) is verantwoordelijk voor capacity building in voornamelijk ontwikkelingslanden en in Midden- en Oost-Europa op het gebied van agrarische productie en voeding, duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen en sociaal economische aspecten van duurzame ontwikkeling.
- WSM Business School biedt uitdagende postgraduate managementopleidingen die zich richten op het management bij overheden en in het bedrijfsleven in de life science sector (agro-industrie, food, farmacie en biotechnologie).
- Stichting PHLO organiseert korte postdoctorale cursussen voor afgestudeerden met zowel WO- als HBO-opleiding op het terrein van de landbouw-, milieu- en voedingswetenschappen.
- Noord-Zuid Centrum is een bundeling van onderzoekactiviteiten van Wageningen UR die gericht zijn op ontwikkelingslanden.

Vanuit deze sterke basis willen wij:

- een significante groei realiseren in ons postacademisch en cursorisch onderwijs en onze training- en adviesactiviteiten;
- nieuwe producten en markten ontwikkelen;
- met managementopleidingen in agri- en foodbusiness internationaal een voor-
aanstaande positie verwerven.

9 HET VERVOLG VAN HET STRATEGIEPROCES

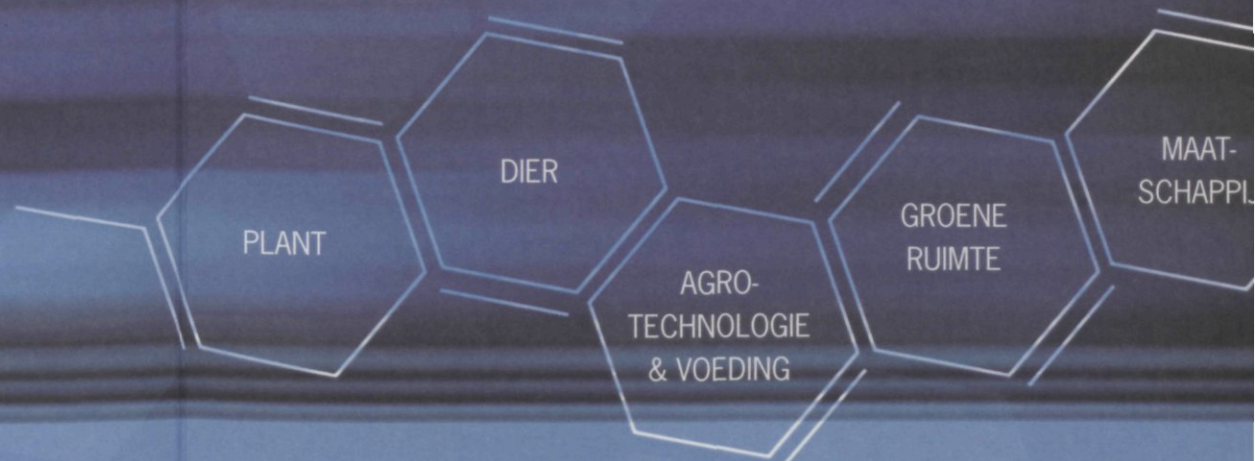
Door onze strategische doelstellingen te verwezenlijken, zijn wij ervan overtuigd dat wij beter in staat zijn flexibel en vernieuwend te reageren op actuele en toekomstige vraagstukken en behoeften. Maar strategieontwikkeling is met de afronding van het Strategisch Plan niet ten einde. Wij hebben onze strategie verder uitgewerkt in de Strategische plannen van de Kenniseenheden en vertalen die in concrete acties in een instellingsplan van Wageningen Universiteit, een ondernemingsplan van DLO en voortrollende meerjarenplannen van de kenniseenheden. Bovendien is een extra initiatief gestart om de markt- en mensgerichtheid van Wageningen UR op korte termijn te versterken.

Gesterkt door wat in de afgelopen jaren bereikt is, gaan wij de komende periode met vertrouwen aan de slag. Daarbij geven wij niet alleen uitwerking aan onze huidige ambities en doelstellingen, maar spelen we tevens in op nieuwe ontwikkelingen, vragen en behoeften van overheden, bedrijfsleven en samenleving. Dat geeft voortdurend verdere invulling aan een actuele strategie. Onder regie van een nieuw in te richten Taakgroep Strategie en Planvorming wordt voortdurend invulling gegeven aan een voortrollend proces van strategieontwikkeling en planvorming. Zo blijft Wageningen UR een levende organisatie.

Hoe schitterend ook voor het oog,
Wageningen steekt er liever z'n neus in.

KENNISEENHEDEN

MAATSCHAPPELIJK VRAAGSTUK

VOEDING EN GEZONDHEID

Aspecten

- Gezonde voeding
- Voedselveiligheid
- Biofarmacie
- Consumentenbeleving

MAATSCHAPPELIJK VRAAGSTUK

DUURZAME VOEDSELVOORZIENING EN VOEDSELZEKERHEID

Aspecten

- Duurzame productiesystemen
- Voedselzekerheid
- Voedselproductienetwerken
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen

MAATSCHAPPELIJK VRAAGSTUK

LEEFBARE GROENE RUIMTE

Aspecten

- Meervoudig ruimtegebruik
- Biodiversiteit
- Klimaatverandering
- Watermanagement

MAATSCHAPPELIJK VRAAGSTUK

MAATSCHAPPELIJKE VERANDERINGSPROCESSEN

Aspecten

- Internationalisering en individualisering
- Dynamiek in normen, waarden en posities
- Technologie en maatschappij
- Inzicht en beïnvloeding

WAGENINGEN UNIVERSITEIT & RESEARCHCENTRUM

Costerweg 50, Postbus 9101

6700 HB Wageningen, Nederland

+31 317 477 477

infodesk.communicatie@wur.nl

<http://www.wur.nl>